

Esas Sayısı : 2014/169

Karar Sayısı : 2014/167

Karar Tarihi : 13.11.2014

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Tavşanlı 1. Asliye Ceza

Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 31.3.2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ile (9) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 38. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Spor müsabakasında Kanun'a aykırı hareket edildiği ileri sürülerek "seyirden yasaklanma" tedbiri uygulanan şüphelilerin taraftarı oldukları takımın müsabakasının başlangıç saatinde en yakın kolluk birimine başvurmaları üzerine açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"Suça ve cezada kanunilik prensibi geçerlidir. (Anayasa'nın 38, AİHS'nin 7. maddeleri). Ceza yaptırımı ile karşılanan ve suç adı verilen hareketlerin önceden yasalar tarafından tanzim edilmesi, yasaklanan eylemlere ancak yasaların gösterdiği cezaların ve güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına, suçta ve cezada kanunilik denilmektedir. Bu prensibin en doğal sonucu ise idarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza ihdas edilemeyeceğidir. Bireylerin, hangi eylemlerin suç olmadığı, hangi eylemlerin karşılığının suç olduğunu, suç olan eylemlerin açık ve net bir şekilde ne olduğunu bilmelerinde kamusal menfaat vardır. Bu nedenle, resmi gazetede yayımlanmak suretiyle aleni olan kanunlar vasıtasıyla bu tarz düzenlemelerin yapılması gerektiği kabul edilmiştir. Anayasa'nın 38. maddesi de düşünüldüğünde, yasama organı dışında, idarenin düzenleyici işlemleri olan KHK, Bakanlar Kurulu Kararı, tüzük, yönetmelik, karar, sirküler, emir, talimat gibi isimler altında yapılacak düzenlemeler ile suç ve ceza konulamaz, çerçeve kanun yapılarak bunların içinin idare tarafından doldurulması istenemez. Anlatılanlardan yola çıkıldığında, karşılığı suç olarak kanunda belirlenen bir eylemde, eylemin unsurlarının tamamının kanunda gösterilmesi gereği açıktır.

6222 sayılı Kanun'un 18/9 fıkrası hükmü ile suç ile karşılanan eylem, aynı Kanun'un 18/3-1 cümlesine göre, bu kanun kapsamında hakkında soruşturma başlatıldığı için hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulan şüphelinin, aynı Kanun'un 18/8. cümlesinde belirlenen yükümlülüğe uymamasıdır. Kanunda belirtilen tipik eylemin, en baştaki zorunlu unsurlarından birinin, kişi hakkında 6222 sayılı Kanun kapsamında soruşturma başlatılarak hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulması halidir. Ancak hakkında 6222 sayılı Kanun

kapsamında soruşturma başlatılan kişi hakkında, spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasından önce buna ilişkin karar verilmesi gerekmektedir. Soruşturma aşamasında, spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin, buna ilişkin kararın kimin tarafından verileceğine ilişkin bir düzenlemenin kanunda yer almadığı görülmektedir. Bunun yanında, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 22/b fıkrasında genel kolluk görevlilerinin, kanun kapsamında haklarında soruşturma başlatılan kişilerle ilgili gerekli işlemler yapıldıktan sonra ilgililer resen müsabakaları seyirden yasaklanma tedbiri uygulayarak düzenleyecekleri formu ilgili spor güvenlik birimine göndereceklerinden bahsedilerek, kararın uygulama sürecine vurgu yapılmıştır. Halbuki, soruşturma aşamasında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin kimin tarafından düzenlenebileceği/uygulanabileceği konularında kanunda herhangi bir düzenleme söz konusudur. Mevcut hali ile suçun kurucu unsurlarından birisinin yetkili karar mercisinin kanunda belirtilemeyerek bu hususla ilgili yönetmelikte bir düzenlemeye gidilmesi halinin kanaatimizce Anayasa'nın 38. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca kişinin, 6222 sayılı Kanun kapsamında hakkında soruşturma başlatılması halinde hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin derhal uygulamaya konulacağı belirtilerek ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 22/c bendinde ise gerekli işlemler yapıldıktan sonra genel kolluk görevlilerince bu tedbirin uygulamaya konulacağı belirtilmek suretiyle, 'derhal uygulama' ibaresi ile ilgili olarak, her somut olaya göre bir zaman kesitinin önu de açılmıştır. Zira, hayli kapsamlı olan soruşturmalara konu kişiler, kapsamu nispeten dar olan soruşturmaya konu kişilere göre bu tedbire daha sonra tabi olacaktır. Herkesin kanun önünde eşit olduğu, suçun tüm kanuni unsurlarının kanunda düzenlenmesi gereği, yönetmelik hükmüne göre idarenin uygulamaya koyduğu, soruşturma aşamasındaki tedbire uyulmaması halinin suç olarak düzenlendiği kanunda, bu tedbirin kararının yetkili karar mercii, usul ve şekil şartları, zaman kesitinin düzenlenmeyerek, bu hususta yönetmelikte kısmen düzenleme yapılması, adli para cezasına uyulmaması halinde 6545 sayılı Kanun ile değişik 5275 sayılı Kanun'un 106/3 hükmüne göre hapis suretiyle cezanın infaz edilme olasılığının bulunması, kolluk görevlileri tarafından yani idare tarafından uygulanan seyirden yasaklama tedbirine uyulmaması halinde hürriyeti bağlayıcı bir infaz rejimine sebep olunması ihtimalinin bulunması, idareye bu yetkinin kanunla değil yönetmelikle verilmesi bu yönden de Anayasa'nın 38/10 hükmüne aykırılık olduğu, bunun yanında belirlilik ve öngörülebilirlik açısından da hukuka aykırılığa sebebiyet verildiği kanaati ile yukarıda belirtilen Anayasa hükümlerine aykırılık olduğu Mahkememiz nezdinde değerlendirildiğinden, gereğinin takdir ve ifası için işbu dosyanın Anayasa Mahkemesine arzundan ibarettir.

HÜKÜM Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1- Her ne kadar sanıklar hakkında ayrı ayrı Seyirden Yasaklı Kişinin Kanunda Belirtilen Şekilde Kolluk Kuvvetine Müracaat Etmemesi biçiminde iddia edilen eylem sebebiyle iddianame tanzim edilmiş ise de 6222 sayılı Kanun'un 18/3-1. cümlesi, 9 nolu bentlerinin Anayasa'nın 38/1, 2, 3 ve 10. cümlelerine aykırı olduğu değerlendirildiğinden, 6216 sayılı Yasanın 40. maddesine göre Anayasa Mahkemesi'ne İTİRAZ BAŞVURUSUNDA BULUNULMASINA,

2- 6216 sayılı Yasanın 40. maddesine göre gerekli görüldüğünden, dosyanın tamamının dizi pusulasına bağlanarak Anayasa Mahkemesi'ne GÖNDERİLMESİNE,

3- Anayasa Mahkemesine iptal başvurusunun, işin mahiyeti, iddianamenin kapsamı, 6216 sayılı Kanun'un 40/5 hükmü de dikkate alındığında, bekletici mesele yapılmasına ve Anayasa Mahkemesi'ne itiraz başvurusu sonuçlanuncaya kadar 5271 sayılı CMK'nın 223/8 maddesine kıyasen muhakemenin DURMASINA, Esasın bu şekilde

kapatılmasına, Anayasa Mahkemesine itiraz başvurusu sonuçlanınca dosyanın yeniden Mahkememizin yeni bir esas sırasına kaydının yapılmasına ve yargulamaya kaldığı yerden DEVAM OLUNMASINA,

4- Yargulama giderlerinin esasa ilişkin hükümlerle birlikte değerlendirilmesine,

Dair, kararın tebliğinden itibaren, CMK 223/8 hükmüne göre 7 gün içerisinde Mahkememize verilecek bir dilekçe ya da zabut katibine yapılacak beyanın tutanağa bağlanması suretiyle Tavşanlı Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz yasa yolu açık olmak üzere, karar verildi."

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

Kanun'un itiraz konusu kuralları da içeren 18. maddesi şöyledir:

"Seyirden yasaklanma

MADDE 18- (1) Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümlerde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır. Hükümün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükümün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir.

(2) Bu madde hükümleri, taraftar gruplarınca spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret içeren tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanır.

(3) Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.

(4) Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirine ilişkin bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir. Bu bilgi bankasına spor kulüplerinin ve federasyonların erişimi sağlanır. Yasaklanan kişilere ilişkin bilgiler, ilgili spor kulüplerine ve yurt dışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine bildirilir.

(5) Koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbiri;

a) Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilmesi,

b) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi,

c) Sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi,

halinde derhal kaldırılır.

(6) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hapis cezası yerine seçenек yaptırım olarak tedbire veya hapis cezasının ertelenmesine karar verilmesi halinde, kararın kesinleştiği tarihten itibaren; önödeme halinde ise, önödeme de bulunduğu tarihten itibaren, bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasına devam edilir.

(7) Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişi, spor alanına alınmaz. Bu şekilde spor alanlarına giren ve dışarı çıkmamakta ısrar eden kişi zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve bu madde hükümlerine göre bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklanır.

(8) Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür.

(9) Sekizinci fıkradaki yükümlülüğe aykırı hareket eden kişi, yirmibeş gündен az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(10) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici olamaz; spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz.”

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 38. maddesine dayanılmış, Anayasa'nın 2., 5., 12., 13., 23., 36. ve 59. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi içtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 13.11.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ümit DENİZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşüldü:

Başvuru kararında, suçta ve cezada geçerli olan kanunilik ilkesi gereği idarenin düzenleyici işlemleri ile ceza ihdas edemeyeceği, suç oluşturduğu eylemin ve suçun unsurlarının kanun ile belirlenmediği, seyirden yasaklama tedbirine ilişkin kararın kim tarafından verileceğinin ve uygulanacağı düzenlenmediği, bazı hususlarda kanun yerine yönetmelikle düzenleme yapıldığı, tedbire uyulmaması durumunda verilecek cezanın hapis cezası olarak infaz edilme ihtimalinin bulunmasına rağmen konunun yönetmelikle düzenlenmesi ve idareye bu konuda yetki verilmesinin kanunilik ilkesini ihlal ettiği, ayrıca belirlilik ve öngörülebilirlik açısından da hukuka uygun olmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 2., 5., 12., 13., 23., 36. ve 59. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un 18. maddesinin itiraz konusu (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde, Kanun'da tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan soruşturma başlatılması durumunda şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin derhal uygulamaya konulacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin itiraz konusu (9) numaralı fıkrasında ise (8) numaralı fıkrada belirtilen yükümlülüğe aykırı hareket eden kişinin yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Kanun'un 18. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca uygulanan "*seyirden yasaklama*" tedbiri, Kanun'da tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan birinin işlendiği şüphesinin olması ve bu şüphe nedeniyle hakkında soruşturma başlanmış olması durumunda hiçbir karara gerek olmaksızın Kanun gereği derhal uygulamaya konulan "*özgün ve önleyici amaçlı koruma tedbiri*"dir. Genel olarak koruma tedbirlerinin düzenleniş amacı henüz kişi mahkûm olmadan kamu güvenliğini sağlamak üzere önlemler alınmasıdır. Bu önlemlerin ortak özelliklerinden biri de temel bir hakkı sınırlamalarıdır. Ceza yargılamasına konu eylemden ayrı olarak mahkeme kararı olmaksızın Kanun emri ile kendiliğinden uygulanması, ceza muhakemesinin yapılmasını veya yapılan muhakemenin sonunda verilecek kararları etkileme özelliğinin bulunmaması, verilen kararın uygulanmasını sağlama ile delil temini ve muhafazası amaçlarını taşıyamaması, anılan 18. maddenin (3) numaralı fıkrası uyarınca yerine getirilen seyirden yasaklama tedbirini ceza yargılamasında uygulanan diğer koruma tedbirlerinden farklı kılmaktadır. Özellikleri dikkate alındığında seyirden yasaklama koruma tedbirinin, suçun önlenmesi amacını taşıdığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinin önemli unsurlarından biri de hak ve özgürlüklerin tanınip güvenceye bağlanmasıdır. Hukuk devletinin özünü hak ve özgürlükler oluştursa da bunların

sınırsızlığında söz etmek mümkün değildir. Ancak hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin yönelik sınırlamaların istisnai nitelik taşıması zorunludur.

Anayasa'nın 13. maddesinde, hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının ölçütü gösterilmiştir. Buna göre, *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”*

Anılan madde, hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasını, ilgili temel hak ve özgürlüğe ilişkin Anayasa maddesinde gösterilen özel sebeplerin bulunmasına bağlı kılmıştır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi kararlarında, özel sınırlama nedeni öngörülmemiş özgürlüklerin de o özgürlüğün doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu, ayrıca Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile Devlete yüklenen ödevlerin özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebileceği kabul edilmektedir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, *“Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”* denilmektedir. Buna göre, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak Devletin temel amaç ve görevlerindedir.

Kişinin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamanın önkoşulu kamu düzeninin tesisidir. Kamu düzeninin sağlanmadığı bir ortamda, hak ve özgürlüklerden gereği gibi yararlanılması, kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirmesi mümkün değildir. Devletin hak ve özgürlükleri koruma ödevinin yanında, kamu düzenini sağlama görevi de bulunmaktadır. Şiddetin ve suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla çeşitli tedbirler almak, Anayasa'nın 5. maddesiyle Devlete yüklenen kamu düzenini koruma ödevinin bir gereğidir. Bu nedenle, kamu düzeninin sağlanması ve korunması amacıyla özgürlüğün sınırlanması mümkündür.

Anayasa'nın 59. maddesinin birinci fıkrasına göre, *“Devlet, her yaşta Türkiye vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.”* Bu maddenin gerekçesinde ise *“Sporun geliştirilmesi sadece fiilen spor yapanları değil, seyircileri için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevk edici etkileri sebebiyle devletçe ele alınması için başka bir sebeptir.”* denilmektedir. Bu düzenlemeye göre vatandaşlarını spora teşvik etmek ve ona uygun olarak vatandaşların ihtiyaçlarını karşılayacak her türlü yatırımı ve alt yapıyı hazırlamak Devletin pozitif yükümlülükleri arasındadır. Dolayısıyla, Devlet, spor faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini engelleyenlere karşı hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasını da içeren tedbirler alabilir.

Çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlükleri büyük ölçüde kısıtlayan ve kullanılamaz hâle getiren sınırlamalar hakkın özüne dokunur. Temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların yalnız ölçüsü değil, koşulları, nedeni, yöntemi, kısıtlamaya karşı öngörülen kanun yolları gibi güvenceler demokratik toplum düzeni kavramı içinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle, temel hak ve özgürlükler, istisnai olarak ve özüne

dokunmamak koşuluyla demokratik toplum düzeninin gerekleri için zorunlu olduğu ölçüde ve ancak kanunla sınırlandırılabilir.

Demokratik bir toplumda temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın, bu sınırlamayla güdülen amacın gerektirdiğinden fazla olması düşünülemez. Demokratik hukuk devletinde güdülen amaç ne olursa olsun, kısıtlamaların, bu rejimlere özgü olmayan yöntemlerle yapılmaması ve belli bir özgürlüğün kullanılmasını önemli ölçüde zorlaştıracak ya da ortadan kaldıracak düzeye vardiirilmaması gerekir.

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin niteliği" başlıklı 12. maddesinde, "Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder." hükmüne yer verilmiştir. Maddenin bu şekilde düzenlenmesinden de açıkça anlaşıldığı gibi anayasa koyucu kişiyi temel hak ve hürriyetlerle donatırken, bu hak ve hürriyetlerin kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı olan ödev ve sorumluluklarından ayrı düşünülemeyeceğini vurgulamıştır.

Temel hak ve hürriyetleri kullanan kişilerin bu hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılmaması hususunda ödev ve sorumlulukları olduğu açıktır. Bu ödev ve sorumluluğun, toplumda yoğun olarak gerçekleştirilen sportif faaliyetlerde de geçerli olduğu kuşkusuzdur. Ödev ve sorumluluklarını yerine getirmeyerek haklarını kötüye kullanan kişilerin bu haklarının Anayasa'ya aykırı olmamak koşuluyla sınırlandırılabilir olduğunu da bilmeleri gerekir. Sınırlı sayıdaki şiddet yanlısının diğer taraftarların haklarını ihlal etmelerinin olağan karşılanması beklenemez. Bu hakkı sonuna kadar kullanmak isteyenlerin ödev ve sorumluluklarının da olması, bu ödev ve sorumluluklara uymadıkları takdirde çeşitli yaptırımlarla karşılaşmaları doğaldır.

İtiraz konusu kurallarla Anayasa'nın 59. maddesine uygun olarak öngörülen seyirden yasaklama tedbirinin de sporda şiddet olayları nedeniyle açılan soruşturmalarda suç şüphesi altında bulunan kişilerin suç işleyerek topluma yönelik zarar verme tehlikesini ortadan kaldırma amaçlı olduğu ve soruşturma açılmasının ortaya koyduğu haklı bir gerekçeyle uygulandığı görülmektedir. Dolayısıyla, soruşturma açılması ile suçlulukları konusunda haklarında şüphe oluşan kişilerin, daha önce belirtilen koşullara ve sebeplere uygun olarak spor alanlarına girmesini engellemek şeklindeki tedbir ve bu tedbire uyulmaması hâlinde ceza öngörülmesi kamu düzeni bakımından alınması gerekli tedbirlerdendir. Kaldı ki, bu tedbirin soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından kaldırılabilmesi de öngörülmüş olup, soruşturma ve kovuşturma sonuna kadar uygulanması mutlak bir zorunluluk değildir. Tüm bu hususlar dikkate alındığında itiraz konusu kuralların kamu yararı amacına yönelik olduğu açıktır.

Seyirden yasaklanma kararı, kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanması şeklinde uygulanmaktadır. Ayrıca 18. maddenin (8) numaralı fıkrası uyarınca kişi yurt içinde olması şartıyla, fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın yer aldığı müsabakanın olduğu gün, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmak zorundadır. Seyirden yasaklama tedbiri ile Kanun'a aykırı eylemde bulunduğu şüphesi nedeniyle hakkında soruşturma açılan kişi, spordan kaynaklanan eyleminin karşılığı olarak geçici bir süre ile spor alanlarına girememekte ve sadece taraftarı olduğu takımın müsabakası sırasında kolluğa başvurmak zorunda kalmaktadır. Bu şekilde spor alanından ve müsabakadan uzaklaştırılan tedbir muhatabının, olay çıkarma olanağı kalmamaktadır.

Anayasa'nın 23. maddesi uyarınca seyahat hürriyeti, suç işlenmesini önlemek amacıyla ancak kanunla sınırlandırılabilir. Seyirden yasaklama tedbiri ile suç şüphesi altındaki kişi, spor alanlarına girememekte ve müsabaka saati ile bir saat sonrasında genel kolluğa iki defa başvurmak zorunda kalmaktadır. Böylece tedbire muhatap olanların seyahat hürriyetlerinin ve sportif faaliyetlere seyirci olarak katılma haklarının etkilendiği açıktır. Suç şüphesi altındaki kişi sevdiği veya istediği bir faaliyetten geçici olarak mahrum kalmaktadır.

İtiraz konusu (3) numaralı fıkra ile öngörülen tedbirin uygulanma şekli, kolluğa başvuru süresi ve şartları dikkate alındığında, kişinin hak ve hürriyetlerinin tamamen ortadan kaldırıldığı ya da hakkın özünün zedelendiği söylenemez. Şahıslara ve mallara zarar verme riskini önlemek için gerekli önlemlerin alınması ve özgürlüğün kısmi ve geçici olarak kanunla sınırlandırılması belirtilen hürriyetlerden mahrumiyet olarak değerlendirilemez.

Kanun koyucunun, 18. maddenin (3) ve (8) numaralı fıkralarıyla sporda şiddeti önlemek amacıyla seyirden yasaklama tedbiri ve müsabaka sırasında kolluğa başvurma zorunluluğu öngörmek suretiyle bazı haklara yönelik sınırlama getirmesinde, belirtilen nedenlerle meşru bir amaca dayandığı hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Suçluluğu konusunda ciddi şüpheler bulunan kişilerin geçici ve kısa süreli olan tedbire, maruz kalmaları, gerçekleştirilmek istenilen meşru amaç ile ölçülü ve orantılıdır. Dolayısıyla hakların kullanılmasını ciddi oranda zorlaştırmayan ya da bu hakları kullanılmaz hâle getirmeyen, temel hakların özüne dokunmayan ve kamu yararı amacıyla alınması gerekli tedbirleri içeren kuralların Anayasa'ya aykırılığında söz edilemez. Ayrıca kanun koyucunun izlediği ceza siyasetine göre sahip olduğu takdir yetkisine dayanarak, (9) numaralı fıkra ile sporda şiddeti önlemek amacıyla seyirden yasaklama tedbiri kapsamında müsabaka sırasında kolluğa başvurma zorunluluğuna uymamayı kamu düzeni açısından sakıncalı görüp suç sayarak kuralda öngörülen şekilde yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası yaptırımına tabi tutması, ulaşılmak istenilen amaç için elverişli ve gerekli olup, söz konusu suç ve ceza arasında orantısızlık olduğu da söylenemez.

Diğer taraftan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "*belirlilik*"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, yasadın, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" hükmüne yer verilmiştir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir.

Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında, "*Kimse, ...kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz*" denilerek "*suçun kanuniliği*", üçüncü fıkrasında da "*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur*" denilerek, "*cezanın kanuniliği*" ilkesi getirilmiştir. Aynı maddenin dördüncü fıkrası "*Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.*" demektir. Yine 38. maddenin onbirinci fıkrasında, "*İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir*

müeyyide uygulayamaz...” denilmektedir. Anayasa’da öngörülen suçta ve cezada kanunilik ilkesi, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir anlayışın öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun da temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca, hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak bir şekilde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir.

Seyirden yasaklama koruma tedbirinin, soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında ise mahkeme tarafından kaldırılmadığı takdirde devam etmesi söz konusudur. Kanun metninden hem itiraz üzerine, hem de resen tedbirin kaldırmasının mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca gerçekleştirilecek bir soruşturma söz konusu olduğundan, soruşturma ya da kovuşturmada geçerli itiraz usulü de aynı şekilde kullanılabilir. Dolayısıyla, seyirden yasaklama tedbirine muhatap olanların hak arama özgürlükleri ile adil yargılanma haklarının ihlal edildiği söylenemez.

Öte yandan Kanun’un 18. maddesinin bütününe bakıldığında hangi fiiller hakkında soruşturma açılacağı, açılan soruşturmanın sonuçlarının neler olacağı ve hangi yaptırımın uygulanacağı, yaptırımın nasıl gerçekleştirileceği hususlarının ayrıntılı olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Buna göre, Kanun kapsamında sayılmak ya da atıf yapılmak suretiyle belirlenen eylemlerin gerçekleştirilmesi hâlinde önce ilgili suçlardan soruşturma açılacak, soruşturma açılmasıyla seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulacak, spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlü olacaktır. Bu yükümlülüğe uymaması durumunda (9) numaralı fıkra uyarınca cezalandırılacaktır. Ayrıca tedbir gerek adli gerekse idari herhangi bir mercinin kararı şartına bağlanmadığından, kural ile idarenin, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulaması söz konusu değildir. Diğer bir ifadeyle itiraza konu (3) numaralı fıkra uyarınca kolluğun tedbir kararı verme yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle itiraz konusu kurallarla hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığı, uygulanacak yaptırım ve yaptırımın uygulanış biçimi, yaptırıma uyulmaması hâlinde karşılaşılabilecek cezai yaptırım açıkça ortaya konulduğundan kurallarda hukuki belirsizlik söz konusu olmadığı gibi suçların ve cezaların kanuniliği ilkesine de aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa’nın 2., 5., 12., 13., 23., 36., 38. ve 59. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

31.3.2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un 18. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ile (9) numaralı fıkrasının Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve itirazın REDDİNE, 13.11.2014 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Zühtü ARSLAN

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN